

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

DƯƠNG HOA HIỀN

**NGHIÊN CỨU GIẢI PHÁP ỨNG DỤNG KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ
NHẪM CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG NGHIỆP
THEO HƯỚNG CÔNG NGHIỆP HÓA - HIỆN ĐẠI HÓA
Ở HUYỆN BẠCH THÔNG - TỈNH BẮC KẠN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

Thái Nguyên, năm 2012

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

DƯƠNG HOA HIỀN

**NGHIÊN CỨU GIẢI PHÁP ỨNG DỤNG KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ
NHẪM CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG NGHIỆP
THEO HƯỚNG CÔNG NGHIỆP HÓA - HIỆN ĐẠI HÓA
Ở HUYỆN BẠCH THÔNG - TỈNH BẮC KẠN**

Chuyên ngành: Kinh tế nông nghiệp

Mã số: 60 - 31 - 10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC

TS: TRẦN ĐÌNH TUẤN

Thái Nguyên, năm 2012

LỜI CAM ĐOAN

Sau thời gian nghiên cứu, thu thập số liệu và đưa ra các giải pháp ứng dụng khoa học, công nghệ nhằm chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng công nghiệp hoá - hiện đại hoá ở huyện Bạch Thông - tỉnh Bắc Kạn, với sự giúp đỡ nhiệt tình của thầy giáo TS. Trần Đình Tuấn về kiến thức chuyên môn và phương pháp thực hiện luận văn. Nội dung đề tài đã thể hiện được tính cấp thiết trong thực tế và mang ý nghĩa khoa học.

Tôi xin cam đoan nguồn số liệu phân tích và kết quả nghiên cứu trong luận văn là hoàn toàn trung thực, hợp pháp, rõ ràng và chưa được sử dụng bảo vệ một học vị nào. Các thông tin trích dẫn trong đề tài đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày 11 tháng 8 năm 2011

Tác giả luận văn

Dương Hoa Hiền

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, tôi xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu , Phòng Quản lý đào tạo sau đại học , cùng các thầy, cô giáo trong trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh Thái Nguyên đã tận tình giúp đỡ, tạo mọi điều kiện cho tôi trong quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Đặc biệt xin chân thành cảm ơn **TS.Trần Đình Tuấn** người đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ bảo tận tình và đóng góp nhiều ý kiến quý báu, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin chân thành cảm ơn cán bộ, lãnh đạo Huyện uỷ, UBND huyện Bạch Thông - tỉnh Bắc Kạn, phòng Nông nghiệp & Phát triển nông thôn, phòng Thống kê và các cán bộ địa phương nơi tác giả thực hiện nghiên cứu đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ cho tôi khi điều tra số liệu phục vụ cho đề tài luận văn.

Cuối cùng tôi xin chân thành cảm ơn cơ quan, gia đình, người thân, bạn bè, đồng nghiệp đã động viên, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Mặc dù bản thân đã có nhiều cố gắng, song do thời gian có hạn, năng lực bản thân cũng như các thông tin về đối tượng nghiên cứu còn nhiều hạn chế, nên luận văn không tránh khỏi những thiếu sót nhất định. Tác giả kính mong nhận được ý kiến đóng góp xây dựng của các thầy cô giáo, các nhà khoa học để luận văn được hoàn thiện tốt hơn.

Thái Nguyên, ngày 11 tháng 8 năm 2012

Tác giả luận văn

Dương Hoa Hiền

MỤC LỤC

MỤC LỤC.....	i
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vi
DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ.....	
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT.....	
MỞ ĐẦU.....	1
1. TÍNH CẤP THIẾT CỦA VIỆC NGHIÊN CỨU ĐỀ TÀI.....	1
2. MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU.....	2
2.1. Mục tiêu chung.....	2
2.2. Mục tiêu cụ thể.....	2
3. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU.....	3
3.1. Đối tượng nghiên cứu.....	3
3.2. Phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Ý NGHĨA KHOA HỌC VÀ THỰC TIỄN CỦA ĐỀ TÀI.....	3
5. BỐ CỤC CỦA LUẬN VĂN.....	3
Chương 1: CƠ SỞ KHOA HỌC VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU CHUYÊN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG THÔN THEO HƯỚNG CÔNG NGHIỆP HOÁ, HIỆN ĐẠI HOÁ.....	5
1.1. CƠ SỞ KHOA HỌC CHUYÊN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG THÔN THEO HƯỚNG CÔNG NGHIỆP HOÁ, HIỆN ĐẠI HOÁ.....	5
1.1.1. Khái niệm về cơ cấu kinh tế nông thôn.....	5
1.1.1.1. Khái niệm về cơ cấu kinh tế nông thôn.....	5
1.1.1.2. Đặc trưng cơ bản của cơ cấu kinh tế nông thôn.....	10
1.1.2. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn.....	12
1.1.2.1. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn là một quá trình luôn phù hợp với quy luật thực tế khách quan.....	12
1.1.2.2. Quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn là thay đổi về chất của nền kinh tế đảm bảo cho tăng trưởng bền vững.....	12
1.1.3. Nội dung và xu hướng khách quan của chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn.....	13
1.1.3.1. Nội dung của cơ cấu kinh tế nông thôn.....	13
1.1.3.2. Xu hướng khách quan của chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn.....	16

1.1.4. Sự cần thiết phải chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở nước ta.....	17
1.1.4.1. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn là cần thiết khách quan	17
1.1.4.2. Các nhân tố tác động đến chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn	18
1.1.5. Những vấn đề cơ bản về công nghiệp hoá , hiện đại hoá nông nghiệp, nông thôn.....	19
1.1.5.1. Khái niệm công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp, nông thôn.....	19
1.1.5.2. Mục tiêu công nghiệp hóa - hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn	20
1.1.5.3. Tầm quan trọng phải thực hiện công nghiệp hóa - hiện đại hóa nông nghiệp, nông thôn.....	20
1.1.5.4. Tầm quan trọng của chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp, nông thôn theo hướng công nghiệp hóa - hiện đại hóa	21
1.1.6. Vai trò của khoa học công nghệ trong nền kinh tế	22
1.1.6.1 Bản chất của khoa học, công nghệ	22
1.1.6.2 Công nghệ tiến bộ trong sản xuất nông nghiệp.....	24
1.1.6.3 Kỹ thuật tiến bộ trong sản xuất nông nghiệp	25
1.1.6.4 Chuyển giao công nghệ tiến bộ.....	26
1.1.6.5 Chuyển giao kỹ thuật tiến bộ	28
1.1.7. Kinh nghiệm chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn của một số nước trên thế giới và ở Việt Nam	28
1.1.7.1. Kinh nghiệm của một số nước trên thế giới	28
1.1.7.2. Kinh nghiệm chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông thôn ở Việt Nam	30
1.2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	37
1.2.1. Phương pháp chung.....	37
1.2.2. Phương pháp nghiên cứu cụ thể.....	37
1.2.2.1. Phương pháp thu thập thông tin, số liệu	37
1.2.2.2. Phương pháp phân tích.....	37
1.2.2.3. Phương pháp dự báo.....	38
1.2.2.4. Phương pháp sử dụng mô hình SWOT để phân tích các điểm mạnh, điểm yếu, những cơ hội và thách thức trong quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp, nông thôn	38

1.3. Hệ thống các chỉ tiêu đánh giá chuyển đổi cơ cấu kinh tế nông thôn.....	39
Chương 2: THỰC TRẠNG ỨNG DỤNG KHOA HỌC CÔNG NGHỆ TRONG CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG NGHIỆP THEO HƯỚNG CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA Ở HUYỆN BẠCH THÔNG TỈNH BẮC KẠN .	41
2.1. ĐẶC ĐIỂM VỀ ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN, KINH TẾ - XÃ HỘI Ở HUYỆN BẠCH THÔNG	41
2.1.1. Đặc điểm về điều kiện tự nhiên	41
2.1.1.1. Vị trí địa lý	41
2.1.1.2. Điều kiện thời tiết, khí hậu, thủy văn.....	41
2.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội của huyện Bạch Thông	42
2.1.2.1. Đặc điểm phân bố và sử dụng đất đai	42
2.1.2.2. Đặc điểm dân số và lao động của huyện.....	46
2.1.2.3. Tình hình xây dựng và phát triển cơ sở hạ tầng.....	49
2.1.2.4. Kết quả sản xuất kinh doanh của huyện.....	51
2.2. THỰC TRẠNG CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG THÔN Ở HUYỆN BẠCH THÔNG, TỈNH BẮC KẠN GIAI ĐOẠN 2006 - 2010.....	52
2.2.1. Thực trạng chuyển dịch cơ cấu chung toàn huyện.....	52
2.2.2. Thực trạng chuyển dịch cơ cấu ngành nông nghiệp.....	53
2.2.2.1 Vai trò của nông nghiệp trong kinh tế huyện Bạch Thông	53
2.2.2.2 Thực trạng chuyển dịch cơ cấu kinh tế ngành	53
2.2.3. Đánh giá chung về sản xuất nông nghiệp giai đoạn 2006 - 2010.....	60
2.2.3.1 Một số thành tựu đạt được trong sản xuất nông nghiệp.....	60
2.2.3.2 Một số tồn tại và nguyên nhân	61
2.3. TÁC ĐỘNG CỦA VIỆC ỨNG DỤNG TIẾN BỘ KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ ĐẾN CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG NGHIỆP Ở HUYỆN BẠCH THÔNG.....	61
2.3.1. Tình hình ứng dụng khoa học, công nghệ trong nông nghiệp	62
2.3.1.1. Loại tiến bộ khoa học, công nghệ lựa chọn chuyển giao vào sản xuất	70
2.3.1.2. Hệ thống chuyển giao tiến bộ khoa học, công nghệ trong nông nghiệp huyện Bạch Thông những năm qua	73
2.3.1.2. Phương pháp chuyển giao tiến bộ khoa học, công nghệ trong nông nghiệp huyện Bạch Thông những năm qua	75

2.3.2. Kết quả chuyển giao và tác động của khoa học, công nghệ trong chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp	75
2.3.2.1. Đánh giá kết quả ứng dụng khoa học, công nghệ trong nông nghiệp ở một số mô hình điển hình	76
2.3.2.2. Nguyên nhân thành công và chưa thành công của mô hình ứng dụng khoa học, công nghệ trong nông nghiệp	80
Chương 3: ĐỊNH HƯỚNG VÀ NHỮNG GIẢI PHÁP CHỦ YẾU NHẪM THÚC ĐẨY QUÁ TRÌNH ỨNG DỤNG KHOA HỌC CÔNG NGHỆ TRONG CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG NGHIỆP THEO HƯỚNG CÔNG NGHIỆP HOÁ, HIỆN ĐẠI HOÁ Ở HUYỆN BẠCH THÔNG, TỈNH BẮC KẠN	85
3.1. QUAN ĐIỂM CHUYỂN DỊCH VÀ ỨNG DỤNG KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ ĐỂ CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG NGHIỆP HUYỆN BẠCH THÔNG TỈNH BẮC KẠN ĐẾN NĂM 2015	85
3.1.1. Quan điểm chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp huyện Bạch Thông – tỉnh Bắc Kạn trong giai đoạn 2010 - 2015	85
3.1.2. Quan điểm ứng dụng tiến bộ khoa học, công nghệ trong chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp huyện Bạch Thông - tỉnh Bắc Kạn.....	86
3.2. ĐỊNH HƯỚNG CHUYỂN DỊCH VÀ ỨNG DỤNG KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ ĐỂ CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG NGHIỆP HUYỆN BẠCH THÔNG TỈNH BẮC KẠN ĐẾN NĂM 2015	86
3.2.1. Định hướng chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp.....	87
3.2.1.1. Định hướng chuyển dịch cơ cấu kinh tế ngành.....	87
3.2.1.2. Định hướng ứng dụng khoa học, công nghệ trong chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp	93
3.3. CÁC GIẢI PHÁP THÚC ĐẨY CHUYỂN DỊCH VÀ ỨNG DỤNG KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ ĐỂ CHUYỂN DỊCH CƠ CẤU KINH TẾ NÔNG NGHIỆP HUYỆN BẠCH THÔNG TỈNH BẮC KẠN ĐẾN NĂM 2015	94
3.3.1. Giải pháp về khoa học công nghệ	95
3.3.1.1. Lựa chọn tiến bộ khoa học, công nghệ phù hợp để ứng dụng vào sản xuất nhằm đẩy nhanh tốc độ chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp	95
3.3.1.2. Xác định các mũi nhọn về khoa học - công nghệ	96

3.3.2. Giải pháp về đầu tư cho ứng dụng khoa học, công nghệ	99
3.3.2.1. Các hạng mục đầu tư cần ưu tiên	99
3.3.3. Các giải pháp về tiêu thụ sản phẩm.....	102
3.3.3.1. Giải pháp phát triển thị trường.....	102
3.3.3.2. Các giải pháp về tiêu thụ sản phẩm.....	102
3.3.4. Các giải pháp về đào tạo phát triển nguồn nhân lực	103
3.3.5. Các giải pháp về cơ chế chính sách	103
3.3.5.1. Chính sách đất đai	103
3.3.5.2. Chính sách tài chính, tín dụng.....	104
3.3.5.3. Chính sách phát triển và bảo vệ thị trường tiêu thụ	104
3.3.6. Các giải pháp về tổ chức thực hiện	105
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	107
1. Kết luận	107
2. Kiến nghị	108
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	111
PHỤ LỤC.....	112

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng	Nội dung	Trang
Bảng 2.1	Tình hình sử dụng đất đai của huyện qua các năm	44
Bảng 2.2	Tình hình dân số của huyện Bạch Thông trong 3 năm (2008-2010)	48
Bảng 2.3	Thực trạng cơ sở hạ tầng nông thôn huyện Bạch Thông năm 2010	50
Bảng 2.4	Tăng trưởng về giá trị sản xuất	51
Bảng 2.5	Cơ cấu kinh tế và chuyển dịch cơ cấu kinh tế	52
Bảng 2.6	Kết quả sản xuất và tăng trưởng kinh tế ngành nông nghiệp	53
Bảng 2.7	Cơ cấu kinh tế ngành nông nghiệp giai đoạn 2006 - 2010	54
Bảng 2.8	Cơ cấu ngành trồng trọt 2006 - 2010	57
Bảng 2.9	Chuyển dịch cơ cấu ngành chăn nuôi 2006 - 2010	58
Bảng 2.10	Các sản phẩm lâm nghiệp chính 2006 - 2010	59
Bảng 2.11	Đánh giá mức độ tác động của đề tài, dự án tới đời sống kinh tế - xã hội của người dân	64
Bảng 2.12	Đánh giá tác động của đề tài, dự án tới kinh tế, kỹ thuật, cách thức làm ăn và nhận thức của người dân	65
Bảng 2.13	Hiệu quả ứng dụng khoa học, công nghệ trong sản xuất nông nghiệp tới hộ gia đình	66
Bảng 2.14	Hiệu quả ứng dụng khoa học, công nghệ trong chăn nuôi tới hộ gia đình	67
Bảng 2.15	Kết quả khảo sát tác động của các đề tài, dự án khoa học công nghệ trong chăn nuôi đối với thôn bản	68
Bảng 2.16	Hiệu quả tác động của khoa học, công nghệ trong sản xuất lâm nghiệp đến hộ gia đình	69
Bảng 2.17	Kết quả khảo sát tác động của các đề tài, dự án khoa học công nghệ trong sản xuất lâm nghiệp đối với thôn bản	69